

تنش‌های ایران با آذربایجان نشانه تحولات گسترده‌تر در جنوب قفقاز

به قلم [آنا بورشچفسکایا \(fa/experts/ana-bwrshchfskaya-0/\)](#)، [اندرو جی. تابلر \(fa/experts/andrw-jy-tablr/\)](#)

۱۲ آوریل ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/irans-tensions-azerbaijan-point-broader-shifts-south-caucasus

العربیة (/policy-analysis/altwtrat-alayranyt-m-adhrbyjan-tshyr-aly-thwwlat-aws-ntaqaan-fy-jnwb-alqwqaz/)

درباره نویسنده

[آنا بورشچفسکایا \(fa/experts/ana-bwrshchfskaya-0/\)](#)

آنا بورشچفسکایا هموند ارشد انستیتو واشگتنن برای سیاست شرق نزدیک و هموند «بنیاد اروپایی دموکراسی» است. او قبلاً با «شورای آتلانتیک» و «انستیتو پیترسون برای اقتصاد بین‌المللی» و نیز به عنوان تحلیلگر برای یک پیمانکار نظامی آمریکایی در افغانستان کار کرده است.

[اندرو جی. تابلر \(fa/experts/andrw-jy-tablr/\)](#)

اندرو جی. تابلر هموند

تحلیل کوتاه

در بحبوحه شعله‌ور شدن منازعه ناگورنو-قره‌باغ ایران و روسیه به دقت تحولات جنوب قفقاز را زیر نظر دارند. از گرمی روابط اسرائیل با باکو تا چرخش احتمالی در کنترل بر کریدورهای حمل‌ونقل منطقه‌ای.

در ۲۶ مارس اولین سفیر تاریخ آذربایجان در اسرائیل استوارنامه خود را به پرزیدنت اسحاق هرترزوغ (<https://www.jpost.com/israel-news/article-735483>) تقدیم (<https://www.jpost.com/israel-news/article-735483>) کرد. دو هفته پیش‌تر مقامات در باکو

ایران بدون هشدار در مرز مشترک دو کشور پرواز کرده است که جدیدترین مورد از رشته‌ای از تنش‌ها است. گفتند (<https://www.mfa.gov.az/en/news/no14423>) که یک هواپیمای نظامی

در ظاهر این تحولات شاید بی‌ربط به نظر برسند. افزایش تنش‌های آذربایجان-ایران ظاهراً ناشی از عوارض جنگ ۲۰۲۰ بر سر ناحیه محصورشده ناگورنو-قره‌باغ است. از جمله تلاش‌های اخیر باکو برای دسترسی به کریدورهای مطرح‌شده در

موافقت (<http://en.kremlin.ru/events/president/news/64384>)

نامه (<http://en.kremlin.ru/events/president/news/64384>)

آتش (<http://en.kremlin.ru/events/president/news/64384>)

بس (<http://en.kremlin.ru/events/president/news/64384>) با ارمنستان

که با میانجی‌گیری روسیه به جنگ بین ارمنستان و آذربایجان پایان داد. اما با نگاهی عمیق‌تر ایران همچنین نگران روابط نزدیک و هر روز علنی‌تر آذربایجان با اسرائیل است. این رابطه یکی از چرخش‌های ژئواستراتژیک متعدد اخیر است که بر محاسبات ایران اثر گذاشته است: از

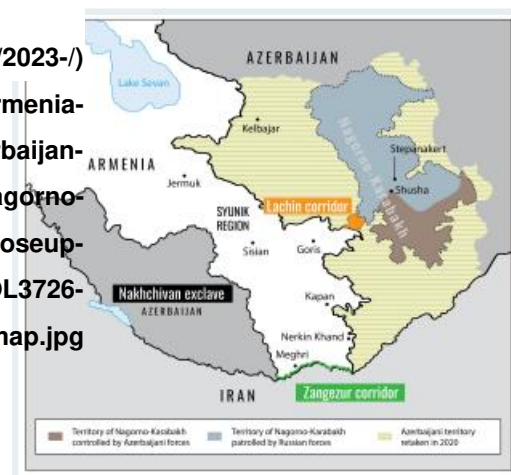
تهاجم روسیه به اوکراین تعمیق رابطه ایران با مسکو در نتیجه آن و (<https://www.aljazeera.com/news/2023/2/16/armenia-offers-peace-treaty-project-to-azerbaijan>) قرارداد ([offers-peace-treaty-project-to-azerbaijan](https://www.aljazeera.com/news/2023/2/16/armenia-offers-peace-treaty-project-to-azerbaijan)) (<https://www.aljazeera.com/news/2023/2/16/armenia-offers-peace-treaty-project-to-azerbaijan>) (<https://www.aljazeera.com/news/2023/2/16/armenia-offers-peace-treaty-project-to-azerbaijan>) صلح (<https://www.aljazeera.com/news/2023/2/16/armenia-offers-peace-treaty-project-to-azerbaijan>) مورد (<https://www.aljazeera.com/news/2023/2/16/armenia-offers-peace-treaty-project-to-azerbaijan>) انتظار (<https://www.aljazeera.com/news/2023/2/16/armenia-offers-peace-treaty-project-to-azerbaijan>) میان ارمنستان و آذربایجان که می‌تواند به سه دهه درگیری دو طرف برای همیشه خاتمه دهد. سناریوی اخیر در نگاه تهران تهدیدی برای موازنه منطقه و ضعیف شدن موقعیت ایران و روسیه است. به ویژه در زمینه کنترل زیرساخت حمل و نقل.

چرخش‌های ارضی بعد از جنگ ۲۰۲۰

بعد از منازعه ارضی و قومی ارمنستان و آذربایجان بر سر ناگورنو-قره‌باغ در سال‌های ۹۴-۱۹۸۸ این جنگ برای چند دهه منجمد بود. ولی در سپتامبر ۲۰۲۰ بعد از آنکه دولت ارمنی حاکم بر ناگورنو-قره‌باغ پارلمان ناحیه را به شوشا منتقل کرد شهری که هم به لحاظ فرهنگی و هم تاریخی برای هر دو کشور مهم است تنش‌های نهفته به جنگ تمام‌عیار دوم تبدیل شد. در پاسخ آذربایجان یک حمله نظامی همه‌جانبه را آغاز کرد که هفت بخش عمدتاً آذری‌نشین ناحیه را بازپس گرفت. سرعت این عملیات نشان از برنامه‌ریزی دقیق از پیش تعیین شده داشت و همین‌طور کمک قابل توجه از سوی ترکیه و اسرائیل از جمله استفاده از پهپادهایی که از این دو کشور دریافت بودند.

بعد از شش هفته نبرد نیروهای ارمنی که از فروپاشی خود وحشت‌زده شده بودند در تلاش برای متوقف کردن تهاجم آذربایجان موشک‌های اسکندر ساخت روسیه را به سمت باکو شلیک کردند. اما بنا به گفته تحلیل‌گران و مقامات متعدد آذربایجان با استفاده از سیستم دفاع موشکی باراک-۸ اسرائیل آن‌ها را ساقط کرد. و وقتی مسکو بعداً میانجی آتش‌بس شد باکو توانست شرایطی را تحصیل کند که نیروهای ارمنستان را از همه مناطق بیرون کند به غیر از بخش شمالی ناگورنو-قره‌باغ که از طریق «کریدور لاجین» به ارمنستان متصل است. بعد از آن مطابق موافقت‌نامه باقیمانده نیروهای ارمنستان از سوی «نیروهای حافظ صلح» روسی (که در کریدور لاجین گشت می‌زنند) و سرویس مرزی روسیه (که در مرز ارمنستان از جمله مرز کماکان تعیین نشده‌اش با آذربایجان گشت می‌زند) پشتیبانی می‌شوند.

sites/default/files/2023-03/armenia-azerbaijan-nagorno-closeup-POL3726-(map.jpg

قلمروی که آذربایجان بازپس گرفته است شامل مناطقی در امتداد مرز با ایران می‌شود و همین‌طور بخشی از شاهراه اصلی که ایران را به ارمنستان وصل می‌کند و مسیر تجاری حیاتی به روسیه و دریای سیاه است.

(https://www.washingtonpost.com/business/energy/azerbaijan-iran-and-rising-tensions-in-the-caucasus/2023/02/07/f2f65480-a6b0-11ed-b2a3-edb05ee0e313_story.html)
(https://www.washingtonpost.com/business/energy/azerbaijan-iran-and-rising-tensions-in-the-caucasus/2023/02/07/f2f65480-a6b0-11ed-b2a3-edb05ee0e313_story.html)
(https://www.washingtonpost.com/business/energy/azerbaijan-iran-and-rising-tensions-in-the-caucasus/2023/02/07/f2f65480-a6b0-11ed-b2a3-edb05ee0e313_story.html)

[caucasus/2023/02/07/f2f65480-a6b0-11ed-b2a3-edb05ee0e313_story.html](https://www.washingtonpost.com/business/energy/azerbaijan-iran-and-rising-tensions-in-the-caucasus/2023/02/07/f2f65480-a6b0-11ed-b2a3-edb05ee0e313_story.html) قراری که گزارش می‌شود

[https://www.washingtonpost.com/business/energy/azerbaijan-iran-and-rising-tensions-in-the-](https://www.washingtonpost.com/business/energy/azerbaijan-iran-and-rising-tensions-in-the-caucasus/2023/02/07/f2f65480-a6b0-11ed-b2a3-edb05ee0e313_story.html)

[caucasus/2023/02/07/f2f65480-a6b0-11ed-b2a3-edb05ee0e313_story.html](https://www.washingtonpost.com/business/energy/azerbaijan-iran-and-rising-tensions-in-the-caucasus/2023/02/07/f2f65480-a6b0-11ed-b2a3-edb05ee0e313_story.html) وقتی باکو بر کامیون‌های ایرانی حامل کالا در

این مسیر مالیات وضع کرد تهران خشمگین شد. شاید مهم‌تر از آن هم این باشد که به گفته مقامات و تحلیل‌گران ارشد این مسیر کریدور اصلی قاچاق مواد مخدر قاچاق نفت و دیگر فعالیت‌های تحریم‌شکن بود و احتمالاً هنوز هم هست و به کاهش فشار اقتصادی بر جمهوری اسلامی کمک می‌کرد. به علاوه این مسیر ظاهراً برای ارسال سلاح‌های روسی به ارمنستان از طریق ایران استفاده می‌شده است. در واقع تهران در گذشته به شدت از ارمنستان حمایت کرده گرچه روسیه سال‌ها ضامن امنیتی اصلی ایروان بوده و در «سازمان پیمان امنیت جمعی» متحد آن است و ملی قابل تامل است که مسکو در جریان جنگ ۲۰۲۰ به شکلی

<https://www.mei.edu/publications/russia-and-turkey-nagorno-karabakh-recipe-long-term-instability> علنی

<https://www.mei.edu/publications/russia-and-turkey-nagorno-karabakh-recipe-long-term-instability>)

<https://www.mei.edu/publications/russia-and-turkey-nagorno-karabakh-recipe-long-term-instability> تر

<https://www.mei.edu/publications/russia-and-turkey-nagorno-karabakh-recipe-long-term-instability> متماثل به

آذربایجان ظاهر شد.

تنش‌های مرزی آذربایجان-ایران: چرا حالا

در ماه‌های اخیر وقتی باکو تلاش کرد دو ماده موافقت‌نامه آتش‌بس ۲۰۲۰ را اجرا کند تنش‌ها با تهران بالا گرفت. ماده ۶ خواستار احداث جاده جدیدی از طریق کریدور لاجین تا سال ۲۰۲۳ شده بود. وقتی آذربایجان این مسیر را در آگوست گذشته پیش از موعد مقرر افتتاح کرد ارمنستان گفت که جاده بیش از حد وسیع است و از کریدور بیرون افتاده است. نیروهای روسی حالا در جاده جدید گشت می‌زنند.

در بندی دیگر ماده ۹ خواستار «رفع انسداد» از تمام راه‌های ارتباطی اقتصادی و ترابری در تمام منطقه شده است. مهم‌تر از همه بین آذربایجان و «جمهوری خودمختار نخجوان» در غرب که بخشی از آذربایجان است. تحت این ماده ناحیه محصورشده از طریق کریدور زنگزور به آذربایجان وصل خواهد شد. گذرگاهی باریک که در امتداد مرز ارمنستان-ایران قرار دارد و سرویس مرزی روسیه آنجا گشت می‌زند. ولی ایران در مورد تغییر وضع موجود در آنجا مردد است چون زنگزور تنها نقطه دسترسی زمینی به ارمنستان است. علاوه بر این تا وقتی ارمنستان تجارت با نخجوان از طریق این کریدور را مسدود کند آذربایجان باید برای دسترسی به ناحیه محصورشده از ایران عبور کند که به تهران اهرمی در مقابل باکو می‌دهد.

علاوه بر موارد ادعایی نقض حریم هوایی که پیش‌تر اشاره شد رخدادهای نظامی و امنیتی گوناگون باعث تشدید تنش‌های دوجانبه شده است:

• در اکتبر ایران دو <https://www.voanews.com/a/iran-holds-military-exercises-on-border-amid-tensions-with-azerbaijan-6799197.html>

[https://www.voanews.com/a/iran-holds-military-exercises-on-border-amid-](https://www.voanews.com/a/iran-holds-military-exercises-on-border-amid-tensions-with-azerbaijan-6799197.html)

[tensions-with-azerbaijan-6799197.html](https://www.voanews.com/a/iran-holds-military-exercises-on-border-amid-tensions-with-azerbaijan-6799197.html))

[https://www.voanews.com/a/iran-holds-military-exercises-on-](https://www.voanews.com/a/iran-holds-military-exercises-on-border-amid-tensions-with-azerbaijan-6799197.html) نظامی

[border-amid-tensions-with-azerbaijan-6799197.html](https://www.voanews.com/a/iran-holds-military-exercises-on-border-amid-tensions-with-azerbaijan-6799197.html) بزرگ نزدیک مرز آذربایجان انجام داد. تهران مدعی شد که از پیش

آگاهی‌های لازم را به باکو داده است ولی به هر حال این مانورها مایه نگرانی شد.

• در ماه نوامبر مقامات آذربایجان نوزده تن را دستگیر کردند با این ادعا که آن‌ها از سوی ایران برای اجرای عملیات در آذربایجان تعلیم دیده‌اند. ادعا شده است که این مظنونین برای تعلیمات نظامی با پرواز به سوریه اعزام شده بودند. آن‌ها همین‌طور به قاچاق مواد مذهبی در بازگشت به آذربایجان متهم شدند.

• انوبه امسال مردی مسلح به سفارت آذربایجان در تهران [https://apnews.com/article/iran-politics-azerbaijan-](https://apnews.com/article/iran-politics-azerbaijan-government-fires-4c9c54dc12677ff47fe48acd84291337)

[government-fires-4c9c54dc12677ff47fe48acd84291337](https://apnews.com/article/iran-politics-azerbaijan-government-fires-4c9c54dc12677ff47fe48acd84291337) هجوم

[https://apnews.com/article/iran-politics-azerbaijan-](https://apnews.com/article/iran-politics-azerbaijan-government-fires-4c9c54dc12677ff47fe48acd84291337)

[government-fires-4c9c54dc12677ff47fe48acd84291337](https://apnews.com/article/iran-politics-azerbaijan-government-fires-4c9c54dc12677ff47fe48acd84291337) برد

[https://apnews.com/article/iran-politics-azerbaijan-](https://apnews.com/article/iran-politics-azerbaijan-government-fires-4c9c54dc12677ff47fe48acd84291337) و افسر ارشد امنیتی آنجا را کشت و دو نگهبان را مجروح کرد.

رئیس‌جمهور الهام علی‌اف «نظام ایران» را [https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-18/azerbaijan-president-](https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-18/azerbaijan-president-blames-iran-s-establishment-for-embassy-attack#xj4y7vzkg)

[blames-iran-s-establishment-for-embassy-attack#xj4y7vzkg](https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-18/azerbaijan-president-blames-iran-s-establishment-for-embassy-attack#xj4y7vzkg) مسئول

[https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-18/azerbaijan-president-blames-iran-s-establishment-for-](https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-18/azerbaijan-president-blames-iran-s-establishment-for-embassy-attack#xj4y7vzkg)

• در ماه مارس عوامل ایرانی (<https://twitter.com/Caucasuswar/status/1640807732860145681?>)

([t=UZ5mhvebjUmpFYvaE2_TOg&s=19](https://twitter.com/Caucasuswar/status/1640807732860145681?t=UZ5mhvebjUmpFYvaE2_TOg&s=19)) از قراری که گزارش می‌شود

(https://twitter.com/Caucasuswar/status/1640807732860145681?t=UZ5mhvebjUmpFYvaE2_TOg&s=19) تلاش کردند

فاضل مصطفی نماینده مجلس آذربایجان را که به مخالفت با رژیم ایران معروف است ترور کنند

بنا به عقیده تحلیل‌گران و مقامات منطقه تهران همچنین به خاطر مشکل اعتراضات در داخل کشور سعی دارد آذربایجان را کنترل کند
برآورد می‌شود تا یک سوم جمعیت ایران آذری باشند که بیشترشان [کشور] آذربایجان را مرکز تاریخ و فرهنگ خود می‌بینند در سال‌های
اخیر عرض اندام آذری‌ها در ایران مشهودتر شده است چندان که رژیم را وادار کرده طی جنگ ۲۰۲۰ ارمنستان-آذربایجان در اتخاذ موضع
احتیاط کند جنبش اعتراضی جاری ایران مسائل آذری‌ها را برجسته‌تر کرد در ماه نوامبر رئیس‌جمهور علی‌اف در اقدامی بی‌سابقه علنا
از این جامعه حمایت کرد و قول داد که: «برای حفظ سبک زندگی سکولار آذربایجان و آذربایجانی‌ها در دنیا از جمله در ایران هر کاری از
دست‌مان برآید انجام می‌دهیم»

تهران همین‌طور نگران روابط روزافزون آذربایجان با اسرائیل است که از بزرگ‌ترین تامین‌کنندگان سلاح برای باکو است در اکتبر که بنی

گانتس وزیر دفاع وقت اسرائیل به آذربایجان (<https://www.timesofisrael.com/in-azerbaijan-gantz-discusses-defense-ties->

[with-president-and-other-top-officials](https://www.timesofisrael.com/in-azerbaijan-gantz-discusses-defense-ties-with-president-and-other-top-officials/) (/with-president-and-other-top-officials) سفر

([https://www.timesofisrael.com/in-azerbaijan-gantz-discusses-defense-](https://www.timesofisrael.com/in-azerbaijan-gantz-discusses-defense-ties-with-president-and-other-top-officials/)

[ties-with-president-and-other-top-officials](https://www.timesofisrael.com/in-azerbaijan-gantz-discusses-defense-ties-with-president-and-other-top-officials/) (/ties-with-president-and-other-top-officials) کرد

([https://www.timesofisrael.com/in-azerbaijan-gantz-discusses-](https://www.timesofisrael.com/in-azerbaijan-gantz-discusses-defense-ties-with-president-and-other-top-officials/)

[defense-ties-with-president-and-other-top-officials](https://www.timesofisrael.com/in-azerbaijan-gantz-discusses-defense-ties-with-president-and-other-top-officials/) (/defense-ties-with-president-and-other-top-officials) دو کشور چندین

موافقت (<https://english.aawsat.com/home/article/3912991/israel-azerbaijan-sign-military-and-security-deal>)

(<https://english.aawsat.com/home/article/3912991/israel-azerbaijan-sign-military-and-security-deal>)

نامه (<https://english.aawsat.com/home/article/3912991/israel-azerbaijan-sign-military-and-security-deal>)

(<https://english.aawsat.com/home/article/3912991/israel-azerbaijan-sign-military-and-security-deal>) نامی و امنیتی

امضا کردند باکو همین‌طور در حال تعمیق اتحاد بلندمدت خود با ترکیه است به این ترتیب رقیب ایران حالا فرصت‌های بیشتری برای

اعمال نفوذ خود در منطقه در بنبوحه جنگ اوکراین دارد

چرخش‌های پسا-اوکراین

مسکو ظاهراً بعد از جنگ اوکراین به آذربایجان نزدیک‌تر شده است در سپتامبر گذشته طی مرگبارترین درگیری ارمنستان با آذربایجان از

سال ۲۰۲۰ به این سو کرملین به درخواست‌های ارمنستان برای حمایت نظامی پاسخ نداد مسکو همین‌طور نتوانسته (یا مایل نبوده)

مسدودسازی اخیر کریدور لاجین را متوقف کند

مطابق موافقت‌نامه آتش‌بس ۲۰۲۰ با میانجی‌گری روسیه این کریدور قرار است «تحت کنترل نیروهای حافظ صلح فدراسیون روسیه

باقی بماند». ولی آذربایجانی‌ها اواخر سال گذشته با این اقتدار مخالفت (<https://carnegieendowment.org/politika/88651>)

(<https://carnegieendowment.org/politika/88651>) کردند (<https://carnegieendowment.org/politika/88651>). در ماه دسامبر

از قرار گزارش‌ها «فعالان محیط‌زیست» شروع به جلوگیری از ورود کاروان‌های نظامی روسی به این کریدور کردند به علاوه اعضای

سازمان‌های غیردولتی گوناگون در برپایی اردوگاه‌های اعتراضی نزدیک شوشا در جاده‌های منتهی به کریدور به آن‌ها پیوستند یکی از

مطالبات آن‌ها این است که نیروهای روسی به بازرسان (آذربایجانی) اجازه دهند تا از انتقال طلا و مس استخراج‌شده از ناگورنو-قره‌باغ به

ارمنستان جلوگیری کنند باکو این را بهره‌برداری غیرقانونی از منابع طبیعی آذربایجان می‌داند انتقال برق و گاز از آذربایجان هم به

صورت دوره‌ای قطع شده است و در ماه فوریه کمبودهای مواد غذایی و دارو در محل باعث شد دیوان کیفری بین‌المللی با صدور یک

حکم (<https://www.icj.org/sites/default/files/case-related/180/180-20230222-PRE-01-00-EN.pdf>)

(<https://www.icj.org/sites/default/files/case-related/180/180-20230222-PRE-01-00-EN.pdf>)

موقت (<https://www.icj.org/sites/default/files/case-related/180/180-20230222-PRE-01-00-EN.pdf>)

به باکو دستور دهد حرکت آزادانه را در کریدور

تضمین کند

این‌گونه مسائل در ایروان تردیدهایی درباره توانایی روسیه برای حفظ هم‌پیمان خود ایجاد می‌کند تنش‌ها به خاطر برنامه ارمنستان

برای امضای اساسنامه رم پایه‌گذار دیوان کیفری بین‌المللی تشدید شده است چون حالا که این دیوان حکم جلب ولادیمیر پوتین را در ۱۷

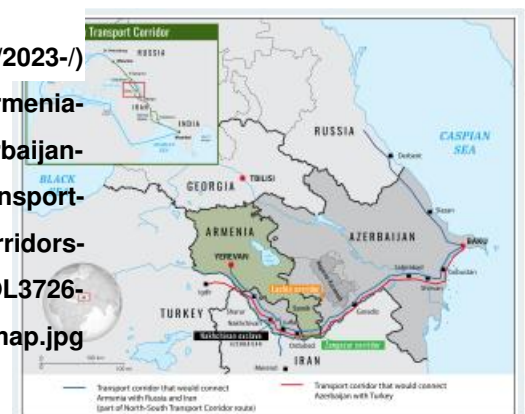
مارس صادر کرده مسکو امضای آن را «غیرقابل» (<https://www.reuters.com/world/europe/russia-warns-armenia-against-allying-with-icc-after-putin-arrest-warrant-ria-2023-03-27/>) (قبول

<https://www.reuters.com/world/europe/russia-warns-armenia-against-allying-with-icc-after-putin-arrest-warrant-ria-2023-03-27/>) می‌داند در ماه ژانویه مسکو (<https://www.aljazeera.com/news/2023/1/12/russia-blames-armenia-for-azerbaijan-peace-talks-breakdown>) علنا ([azerbaijan-peace-talks-breakdown](https://www.aljazeera.com/news/2023/1/12/russia-blames-armenia-for-azerbaijan-peace-talks-breakdown)) ارمنستان را به نقض گفتگوهای صلح با آذربایجان متهم کرد نیکول پاشینیان نخست‌وزیر ارمنستان به نوبه خود مکررا با پوتین درباره «مشکلات» نیروهای روسیه صحبت کرده است و حتی (<https://tass.com/world/1560351>) پیشنهاد (<https://tass.com/world/1560351>) که اگر روسیه «نمی‌تواند به تعهداتش عمل کند» مسکو درخواست کند تا سازمان ملل صلح‌بانان خود را به ناگورنو-قره‌باغ اعزام کند تمام این مسائل بی‌شک اعتماد به نفس باکو را به مراتب تقویت می‌کند

در ضمن به‌خاطر (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/after-ukraine-russias-potential-military-and-nuclear-compensation-iran>) حمایت (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/after-ukraine-russias-potential-military-and-nuclear-compensation-iran>) تهران (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/after-ukraine-russias-potential-military-and-nuclear-compensation-iran>) از (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/after-ukraine-russias-potential-military-and-nuclear-compensation-iran>) جنگ (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/after-ukraine-russias-potential-military-and-nuclear-compensation-iran>) اوکراین (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/after-ukraine-russias-potential-military-and-nuclear-compensation-iran>) روسیه برای اولین بار خود را متکی به ایران می‌بیند و برای همین مسکو چشم خود را بر فعالیت‌های ایران در آذربایجان بسته است در جبهه اقتصادی مسکو و تهران هر دو از توسعه «کریدور» (<https://mincom.gov.az/en/view/pages/104/>) (<https://mincom.gov.az/en/view/pages/104/>) و نقل (<https://mincom.gov.az/en/view/pages/104/>) بین (<https://mincom.gov.az/en/view/pages/104/>) الملی (<https://mincom.gov.az/en/view/pages/104/>) شمال (<https://mincom.gov.az/en/view/pages/104/>) جنوب (<https://mincom.gov.az/en/view/pages/104/>) - (<https://mincom.gov.az/en/view/pages/104/>) از طریق جنوب قفقاز حمایت می‌کنند چون به آن‌ها امکان می‌دهد تحریم‌های غرب را دور بزنند و احتمالا موازنه قدرت را در منطقه تغییر دهند

sites/default/files/2023-/) 03/armenia-

azerbaijan-transport-corridors-POL3726-(map.jpg

توصیه‌های سیاست‌گذاری

سال‌ها کم‌توجهی آمریکا به جنوب قفقاز به نفع روسیه و ایران تمام شده و وضعیت این منطقه حالا به یک نقطه عطف رسیده است. اما این موقعیت پرتنش فرصت‌هایی هم برای برقراری یک صلح پایدار ایجاد می‌کند.

گرچه روسیه و ایران احتمالاً ترجیح می‌دهند سطح پایینی از درگیری را بین آذربایجان و ارمنستان حفظ کنند و همزمان از آن‌ها بیشتر به عنوان مسیرهای حمل‌ونقل جایگزین استفاده کنند. تمرکز فعلی مسکو بر اوکراین به واشنگتن راهی برای ورود می‌دهد. مشارکت بیشتر در سطوح ارشد در جنوب قفقاز نه تنها از تلاش‌های صلح بین باکو و ایروان حمایت خواهد کرد که با فعالیت‌های روسیه و ایران در منطقه نیز مقابله می‌کند. دسترسی بیشتر آمریکا را به آنجا تضمین خواهد کرد و به رفع نگرانی‌های حقوق بشری کمک خواهد بود.

گفتگوی https://twitter.com/SecBlinken/status/1637825146735001600?ref_src=twsrc%5Etfw

اخیر آنتونی بلینکن وزیر خارجه با https://twitter.com/SecBlinken/status/1637825146735001600?ref_src=twsrc%5Etfw

نخست‌وزیر پاشینیان گامی در جهت درست است. ولی واشنگتن هنوز یک استراتژی کلی در قبال جنوب قفقاز تدوین نکرده است.

گام‌های دیگر می‌تواند از این قرار باشد:

- حمایت از اعزام نهایی صلح‌بانان سازمان ملل به‌جای نیروهای روسی در مناطق مورد مناقشه ناگورنو-قره‌باغ
- حمایت از ماموریت اخیر نظارتی و محدود اتحادیه اروپا در سمت ارمنی مرز
- حمایت از عادی‌سازی روابط ارمنستان با ترکیه به‌ویژه آنکه در غیر این صورت ایروان روابط نزدیک‌تری با ایران شکل خواهد تا بتواند فاصله‌گیری نسبی روسیه را جبران کند
- آوش فرصت‌های منطقه‌ای با ترکیه و اسرائیل که اخیراً منافع‌شان در جنوب قفقاز علیه ایران همسو شده است
- جستجوی راه‌هایی برای نزدیک‌تر کردن جنوب قفقاز با غرب از افزایش تجارت گرفته تا کمک خارجی به تشکیل احتمالی مجامع دیپلماتیک تازه که روسیه در آن‌ها نباشد.

موقعیت برای مشارکت آمریکا آماده است. نخست‌وزیر پاشینیان غرب‌گراترین رهبر ارمنستان طی دهه‌هاست در حالی که آذربایجان از قبل با آمریکا در مسائلی چون پروازهای مرز-گذر نظامی همکاری می‌کند. همان‌طور که «کارن دونفرید» دستیار سابق وزیر خارجه در امور اروپا و اوراسیا در ماه نوامبر <https://www.foreign.senate.gov/hearings/assessing-us-policy-in-the-caucasus>)

<https://www.foreign.senate.gov/hearings/assessing-us-policy-in-the-caucasus>)

کنگه <https://www.foreign.senate.gov/hearings/assessing-us-policy-in-the-caucasus>)

<https://www.foreign.senate.gov/hearings/assessing-us-policy-in-the-caucasus>)

گفت <https://www.foreign.senate.gov/hearings/assessing-us-policy-in-the-caucasus>)

<https://www.foreign.senate.gov/hearings/assessing-us-policy-in-the-caucasus>) کمک امنیت مرزی غیرمرگبار آمریکا به

باکو به مقابله با تهدیدات فراملی از سوی ایران و اختلال در مسیرهای قاچاق به روسیه و اروپا کمک کرده است.

به طور کلی جنوب قفقاز همچنان یک حلقه لجستیک کلیدی بین غرب خاورمیانه بزرگ و آسیای میانه خواهد بود. روسیه حضور نظامی عمیقی در آنجا برای بیش از دو قرن داشته است و موقعیت ناگورنو-قره‌باغ به طولانی‌ترین منازعه در دوران پسا شوروی بدل شده است. رسیدن به صلح در آن منطقه پیشرفت ژئوپولیتیک نیرومندی خواهد بود که منافع آمریکا را در جبهه‌های متعدد پیش خواهد برد.

آنا بورشچفسکایا هموند ارشد برنامه بنیاد دایان و گیلفورد گلیرز در زمینه رقابت قدرت‌های بزرگ و خاورمیانه در انستیتو واشنگتن است.

اندرو تیلر هموند ارشد مارتین جی. گروس در برنامه سیاست‌های عربی در انستیتو واشنگتن است.

ARTICLES & TESTIMONY

Iranian Military Developments and Trends

آوریل ۲۰۲۳ ۱۳

Michael Eisenstadt

[\(/policy-analysis/iranian-military-developments-and-trends\)](#)

BRIEF ANALYSIS

Israel May Lose Oil Access in Baghdad-Kurdish Deal

آوریل ۲۰۲۳ ۱۳

Simon Henderson ,

Bilal Wahab ,

Henry Rome

[\(/policy-analysis/israel-may-lose-oil-access-baghdad-kurdish-deal\)](#)

BRIEF ANALYSIS

Regional Reactions to Israel's Protests

آوریل ۲۰۲۳ ۱۲

Frances McDonough

[\(/policy-analysis/regional-reactions-israels-protests\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/rqabt-qdrthay-bzrg/\)](#) رقابت قدرت‌های بزرگ

[\(fa/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/\)](#) انرژی و اقتصاد

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/asrayyl/\)](#) اسرائیل

[\(fa/policy-analysis/ayran/\)](#) ایران

